

Postanowienie z dnia 24 września 1999 r.

II UKN 432/99

Nieważność postępowania zachodzi, gdy czynności procesowe zostały dokonane przez matkę w imieniu syna posiadającego zdolność do czynności procesowych, bez przedłożenia pełnomocnictwa (art. 379 pkt 2 w związku z art. 89 KPC).

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Barbara Wagner (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 września 1999 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Andrzeja P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w A. o rentę, na skutek kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 maja 1999 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

1. uchylić zaskarżone postanowienie oraz poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 18 maja 1999 r. [...];

2. przekazać Sądowi Okręgowemu w Białymstoku wniosek Andrzeja P. o przywrócenie terminu do złożenia apelacji od wyroku tegoż Sądu z dnia 4 listopada 1998 r.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku postanowieniem z dnia 1 lutego 1999 r. odrzucił, jako spóźniony, wniosek Andrzeja P. o sporządzenie uzasadnienia wyroku wydanego przez ten Sąd w dniu 4 listopada 1998 r. [...]; postanowieniem z dnia 21 kwietnia 1999 r. oddalił wniosek o przywrócenie terminu do sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, a postanowieniem z 18 maja 1999 r. odrzucił apelację skarżącego od powyższego wyroku wniesioną w dniu 11

maja 1999 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 31 maja 1999 r. [...] oddalił zażalenie na postanowienie odrzucające apelację. Postanowieniem z dnia 25 czerwca 1999 r. ustanowił dla Andrzeja P. pełnomocnika z urzędu do wniesienia kasacji od postanowienia z dnia 31 maja 1999 r., zaś postanowieniem z dnia 12 lipca 1999 r. przywrócił termin do złożenia kasacji od tego postanowienia.

Pełnomocnik skarżącego wskazując jako podstawy kasacji naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie art. art. 87 i 89 § 1 KPC, a także przepisów postępowania, a to art. 379 pkt 2 i 5 oraz art. 397 § 2 KPC, wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Andrzej P. cierpi na powolnie przebiegający proces schizofrenii z zaznaczeniem trudności kontaktu słownego oraz z zaleceniem leczenia psychiatrycznego. W postępowaniu przed Sądem nie podejmował bezpośrednio żadnych czynności. W jego imieniu występowała matka, lecz w aktach sprawy nie ma pełnomocnictwa, zaś Sąd nie wezwał strony do uzupełnienia braków ani nie wyznaczył dla niej adwokata z urzędu. Nienależyte umocowanie pełnomocnika strony jako też pozbawienie strony możliwości obrony swych praw powodują nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 i 5 KPC), które to okoliczności Sąd Apelacyjny powinien był wziąć pod rozwagę z urzędu (art. 378 § 2 KPC).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

Z akt sprawy wynika, że czynności procesowych za Andrzeja P. dokonywała jego matka. Nie ma dowodu pozwalającego stwierdzić, że działała ona jako pełnomocnik wnioskodawcy i z jego upoważnienia. Brakuje pisemnego pełnomocnictwa udzielonego matce przez wnioskodawcę, które winno być dołączone do akt sprawy przy pierwszej czynności procesowej (art. 89 § 1 KPC), a w protokołach rozpraw - jego ustnego oświadczenia o udzieleniu pełnomocnictwa (art. 89 § 2 KPC). Matka Andrzeja P. występowała więc w sprawie nie będąc należycie umocowaną. Zgodnie z art. 379 pkt 2 KPC, gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany zachodzi nieważność postępowania. W razie stwierdzenia, że postępowanie dotknięte było nieważnością, Sąd wyższej instancji zobowiązany jest do uchylenia orzeczenia Sądu niższej instancji (art. 378 § 2 KPC).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ KPC w związku z art. 379 pkt 2 KPC, orzekł jak w sentencji.

Sąd Najwyższy zważył nadto:

W zażaleniu z dnia 11 maja 1999 r. na postanowienie z dnia 21 kwietnia 1999 r. oddalające wniosek o przywrócenie terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku Andrzej P. wnosił o przywrócenie terminu do złożenia apelacji. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku postanowieniem z dnia 18 maja 1999 r. odrzucił jako spóźnioną apelację skarżącego nie rozpoznając tego wniosku. Okoliczność powyższą pominął Sąd Apelacyjny rozpoznając zażalenie na to postanowienie.

Ponieważ właściwym do rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej jest sąd, w którym czynność ta miała być dokonana, Sąd Najwyższy stosownie do art. 169 § 1 KPC w zw. z art. 369 § 1 KPC orzekł jak w sentencji.

=====